

Karlstad 2025-12-18

Del av NordSyd programmet

Energimarknadsinspektionen
Dinkel

Komplettering av koncessionsansökan avseende en ny 145 kV ledning mellan planerad stamnätsstation Njutånger och station Söderala (Dnr 2025-103562)

Energimarknadsinspektionen har begärt in kompletteringar av koncessionsansökan. Dessa redovisas nedan följt av Ellevios komplettering.

Spänningsnivå

I sammanställningen som ni skickat in uppger ni att ledningens konstruktionsspänning är 170 kV och att den nominella spänningen är 132 kV. I det förenklade underlaget uppger ni att konstruktionsspänningen är 145 kV och den nominella spänningen är 130 kV. Ni behöver klargöra vilken spänning ni söker koncession för.

Ellevios komplettering

Alla handlingar som skickades in anger 145 kV eller 130 kV. Det var ett misstag att spänningen angavs till 170 kV i Dinkel i samband med ansökan. Vi önskar att det korrigeras i Dinkel.

Som framgår av det Förenklade underlaget (tabell 1) är konstruktionsspänningen 145 kV. I tabellen står det felaktigt att den nominella systemspänningen enligt standard är 130 kV. Svensk standard (SS-EN 60038) anger att en 145 kV ledning har en nominell systemspänning på 132 kV.

130 kV är vår (och branschens) historiska benämning på en 145 kV ledning i dagligt tal. En jämnare och enklare benämning än 145 kV. Vi har dock som avsikt att hädanefter enbart använda konstruktionsspänningen i våra handlingar för att inte skapa förvirring.

Magnetfält

Ni uppger att det finns 4 bostadshus inom 56 meter från ledningens centrum men ni behöver uppge de specifika avstånden för dessa hus, samt vilka beräknade magnetfält som råder för de aktuella bostäderna.

Eftersom det rådet oklarheter kring vilken spänningsnivå ni ansöker om, behöver ni klargöra om er uträkning av magnetfältet påverkas av vilken spänningsnivå som är aktuell för ledningen.

Ellevios komplettering

Magnetfältberäkningen har gjorts utifrån hypotetiska framtida laster, då dessa inte är möjliga att prognosticera för 145 kV-ledningen i dagsläget. Eftersom 145 kV-ledningen maximalt kan belastas med 812A har beräkningen baserats på detta och är högre än ett "worst case" för årsmedellasten som är det som egentligen ska ligga till grund för magnetfältberäkningar.

Som en försiktighetsåtgärd planeras kompaktstolpar att användas förbi alla bostäder närmare än 56 meter från ledningens centrum, vilket är bostäderna B2, B4, B10, B13 (se figur 21 i förenklat underlag). När kompaktstolpar används minskas magnetfältet då faslinorna hamnar i en triangelformation. I det utförandet blir magnetfältet 0,4μT på 43–44 meters avstånd. Då linorna inte kan belastas så här högt som ett medelvärde på årsbasis blir avståndet från ledningen där magnetfältet är 0,4μT i årsmedelvärde betydligt närmare ledningen än 44 meter.

Fastighet	Avstånd	Magnetfältsvärde (vid 812A och kompaktstolpe)
B2	52 m	0,29 μT
B4	46 m	0,37 μT
B10	47 m	0,35 μT
B13	48 m	0,34 μT

Val av material

Ni väljer att söka koncession för en ledning i stålstolpsutförande för att den bättre ska kunna motstå bränder. Vi vill att ni kompletterar med en mer utförlig bakgrund till detta beslut, då stålstolpar är en betydligt dyrare utformning än trästolpar.

Ellevios komplettering

Dagens tre stamnätsstationer i östra Hälsingland (station Ljusdal, Dönje och Söderala) reduceras till en stamnätsstation (station Njutånger). Då den planerade stamnätsstationen Njutånger ersätter krafttillförseln i hela östra Hälsingland blir den inmatningspunkten väldigt viktig för regionnätet. Ellevio ser därför ett behov av att bygga de utgående ledningarna från station Njutånger i stål för en robust utformning med lång livslängd och möjlighet till att klara framtida bränder. Ledningen planeras att bestyckas med de grövsta faslinorna (910 mm²) tillsammans med en längsgående topplina om 241 alt. 319 mm². Ellevio planerar vidare att ta höjd för att ha möjligheten att belasta faslinorna till en temperatur om 70°C. För att vid denna temperatur och med dessa grova faslinor klara att hålla säkerhetsavståndet till mark skulle det krävas väldigt korta spannlängder med trästolpar (dvs. en ansenlig mängd trästolpar). Därtill råder det idag svårigheter att få tag på trästolpar med längder över 20 m och den grovhet som krävs.

Det enda alternativ Ellevio ser i detta projekt skulle kunna vara att bygga ledningen i komposit. Här bör dock beaktas att komposit ej är lika brandbeständigt som stål. Vidare har Ellevio ej tidigare byggt en hel ledning med denna typ av konstruktion. Ellevio planerar dock just nu för att bygga om en ledning helt i komposit mellan Dönje och Söderala. Detta kommer att vara en typ av pilotprojekt för Ellevio med denna stolptyp. En ordentlig utvärdering kommer att göras efter att den har satts i drift, vilket är planerat till årsskiftet 27/28.

Naturmiljö

1. Riksintresse för naturvård

Enligt er bilaga B går ledningen igenom ett riksintresse för naturvård. Ni behöver komplettera med en beskrivning av området och eventuell påverkan och om det finns behov av skyddsåtgärder.

2. Biotopskydd

Ni skriver att ni utifrån flygbildstolkningar identifierat 10 potentiella biotopskyddsobjekt (diken och åkerholmar) som kan komma att beröras av ledningen. Ni hänvisar till Bilaga G4 och Bilaga D men vidare information om objekten saknas i dessa bilagor. Ni behöver komplettera med korrekt underlag.

Ellevios komplettering

1. I tabell nedan är de riksintressen för naturvård som ledningen korsar eller går i utkanten av beskrivna, samt vilken påverkan som bedöms uppstå från den planerade ledningen.

Riksintresse för naturvård	Riksvärde	Värdeomdöme	Påverkan
Enångersån	Fauna, vattendrag	Enångersån är lek- och uppväxtområde för ett ursprungligt bestånd av havsöring. Ån har ett mycket rikt och reproducerande bestånd av flodpärlmussla. I vattensystemet förekommer dessutom utter.	Korsning av ån i redan delvis öppen mark, avverkning för ledningsgata blir troligtvis aktuellt på ena sidan av ån. Ingen påverkan på vattendraget och dess naturvårdsarter. Ingen påverkan på objektets kärnvärden. Överlappar med NVO7 och Na1. Se NVO7 för vidare beskrivning och åtagna skadeförebyggande åtgärder (Bilaga F och kapitel 7.1.2 i förenklat underlag).

Riksintresse för naturvård	Riksvärde	Värdeomdöme	Påverkan
Fågelhällan	Klapperfält, strandvallar	Klapperfälten på Fågelhällan är de största "inlandsklapperfälten" i Gävleborgs län. De är värdefulla både genom sin storlek, sin vackra utformning och som ett led i den serie av klapperstensfält som påträffas i länet från HK till den nuvarande havsnivån. De kan därigenom också ha ett betydande värde för tolkningen av landhöjningsförloppet.	Ingen påverkan då ledningsgatan planeras utanför området och berör därmed inte klapperstensfältet. Inga stolpar placeras inom riksintresset.
Myrar mellan Skåssan och Havet	Våtmarkscomplex, Topogent kärr, Limnogen strandcomplex, Myrcomplex, Topogent kärr, Fauna, Svagt välvd mosse	Området mellan Skåssan och havet är ett utmärkt exempel på en landhöjningsbetingad succesion av mossar med stora värden vetenskapligt och som studieobjekt. Myr vid Rosenvall har värdet av våtmarkscomplex och topogent kärr. Myr vid Tretjämarna har värdet av limnogen strandcomplex. Svartjämsmyran har värdet av myrcomplex, topogent kärr och svagt välvd mosse. Skåssan har värdet av koncentrisk mosse.	Ledningen går i befintlig ledningsgata genom riksintresset, ingen förändrad påverkan jämfört med nuläget bedöms uppstå. Skadeförebyggande åtgärder angivna i kapitel 7.1.2 i förenklat underlag vidtas.
Lötån-Norrålaån	Vattendrag	Norrålabygden uppvisar en värdefull landskapsbild och känslig miljö med många välbevarade gårdar. Eventuell nybebyggelse kräver omsorgsfull inpassning i landskapet. Norrålaån och Norrån är värdefulla som lekvatten för havsvandrande fisk. I Norrålaån finns flodpärlmussla med nyrekrytering och ett värdefullt bestånd av flodkräfta. Flaket är en viktig flyttfågellokal	Ledningen går i befintlig ledningsgata genom riksintresset, ingen förändrad påverkan jämfört med nuläget bedöms uppstå. Skadeförebyggande åtgärder angivna i kapitel 7.1.2 i förenklat underlag vidtas.

2. Bifogat denna komplettering finns en kartserie som visar de flygbildstolkade potentiella biotopskyddsobjekt som efterfrågas. Av de 10 utpekade generella biotopskydden i kartan är den ena en naturlig å (Norrålaån genom Kungsgården) som är ca 12 meter bred. Den utgör egentligen inte ett generellt biotopskydd.

Fåglar

3. [REDACTED]

Ni behöver motivera varför ni inte åtar er att undvika anläggningsarbete i närheten av konstaterat [REDACTED]

4. Storlom

Ni väljer att inventera storlom, och hittar då flera häckningslokaler utmed ledningssträckan. Motivera varför ni inte åtar er att undvika anläggning- och avverkningsarbete i närheten av dessa i det tidsspänn som ni åtar er för smålom.

5. Fågelavvisare

Enligt förstudien ni genomfört rekommenderades fågelavvisare på fyra ställen längs med ledningen. Att det står en ledning där idag (utan fågelavvisare) utgör inte ett argument för att fågelavvisare inte behövs. Ni behöver utveckla er motivering till varför ni tycker att fågelavvisare inte behövs.

Ellevios komplettering

3. [REDACTED] är en livskraftig art. Planerad ledning är lokaliserad 400 meter från [REDACTED], Ellevio bedömer att detta är tillräckligt långt ifrån planerad ledning för att anläggningsarbetet inte ska störa häckning. Därmed bedöms det inte nödvändigt att undvika anläggningsarbete på denna del av sträckningen.

4. I tidigare gällande vägledning kring fåglar och kraftledningar rekommenderade Calluna AB (Litsgård, 2020) att storlom inventeras, därav togs beslutet att inventera dessa. I en senare vägledning från Naturvårdsverket (2023) är storlom inte medtagen i listan för särskilt känslig art. Således har Naturvårdsverket bedömt att i normalfallet inte är motiverat tillämpa skyddsåtgärder för övriga fågelarter som inte omnämns i listan. Storlom är vanligen inte lika störningskänslig som smålom. Häckningssjöar för storlom kan exempelvis förekomma intill bebyggelse eller nära anslutning till infrastruktur, så som större vägar. I samtliga lokaler som identifierats som möjliga häckningslokaler är ledningen förhållandevis långt ifrån lokalen och det finns en skogsridd mellan planerad ledning och potentiella häckningslokaler, som gör att risken för störning bedöms som låg. Därmed bedöms skyddsåtgärder ej vara motiverat.

5. Ellevio anser sig ha bemött varför fågelavvisare inte bedöms nödvändiga på s. 43 och s. 45 i förenklat underlag. Området utgör inget känt område som visats ha problem med fågelkollisioner eller som ett område med särskilt stora mängder sträckande fåglar eller fåglar i rörelse.

Rennäring

6. Hur området används

Ni behöver kort utveckla och beskriva hur, när och var renskötsel bedrivs i det aktuella området (utöver att det är vinterbetesområde som kan nyttjas 1 oktober-31 april) samt vilken funktion området har för rennärningen.

7. Byggnation

Beskriv vilka skyddsåtgärder ni planerar för att minska eventuell påverkan på rennärningen under byggnationsfasen eller varför det inte är aktuellt att vidta någon särskild åtgärd.

Kommer ni att föra någon dialog med samebyn under byggfasen? Om ja, beskriv i sådana fall hur den dialogen kommer att gå till. Om nej, behöver ni beskriva varför det inte är aktuellt att föra dialog med samebyn under byggfasen.

8. Underhålls-och reparationsarbeten

Kommer ni vidta några skyddsåtgärder vid underhålls-och reparationsarbeten och i så fall vilka? Om ni inte avser vidta några skyddsåtgärder vid underhållsarbete, behöver ni beskriva varför det inte är aktuellt.

Kommer ni föra någon dialog med, alternativt informera samebyn, inför underhålls- och reparationsåtgärder? Om ja, beskriv i sådana fall hur den dialogen kommer att gå till eller hur informationen skickas ut. Om nej, behöver ni beskriva varför det inte är aktuellt att föra dialog eller skicka ut information inför underhålls-och reparationsåtgärder.

Ellevios komplettering

6. Voernese samebys vinterbetesland sträcker sig från västra Jämtland ut till östkusten. Ledningen planeras i den mest sydöstra delen av det utpekade området för vinterbetesland. Enligt kartorna som återfinns på sametingets hemsida (<https://sametinget.se/2865>) utgör inte markerna några i övrigt viktiga områden eller strategiska platser för renskötseln.

Sökanden har gjort flertalet försök att kontakta samebyn för att få vidare information om hur området används. Bland annat har de erbjudits möjlighet att lämna yttrande vid samråd, de har även sökts särskilt både via e-post och telefonledes. Kontaktförsöken har däremot inte lyckats och sökanden har inte lyckats erhålla vidare information än det som går att hitta hos bl.a. sametinget.

Samebyn har inte begärt konsultation hos Energimarknadsinspektionen, vilket tolkas som att projektet inte påverkar verksamheten. Sametinget avstod konsultation.

Sammantaget gör detta att Ellevio bedömer att området används väldigt sällan eller inte alls.

7. I och med att sträckningen inte bedöms beröra något känsligt och viktigt område för samebyn ser sökanden inte att det finns behov av några skyddsåtgärder under byggnationen. Ellevio avser däremot informera samebyn innan byggstart genom e-post till ordföranden.

8. Sträckningen bedöms inte beröra något känsligt och viktigt område för samebyn och därmed finns inget behov av skyddsåtgärder vid underhålls- och reparationsarbeten.

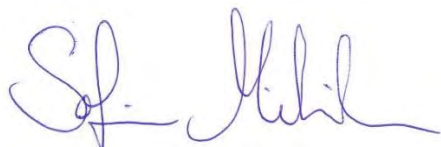
Ellevio ser inte att det finns behov av att informera samebyn inför skogligt underhåll, då det innebär mycket liten störning i förhållande till all annan verksamhet som pågår runt planerad ledning. Ledningen går genom ett bebyggt område som utifrån samebyns markanvändningskartor bedöms användas väldigt sällan eller inte alls.

Kontaktperson

Kontaktperson vid frågor gällande denna komplettering är tillståndsspecialist Sofia Miliander, sofia.miliander@ellevio.se, tel. 070-2657087.

Med vänliga hälsningar

Ellevio AB

Sofia Miliander, koncessionsspecialist Ellevio

Bilaga: Detaljkarta flygbildstolkade potentiella biotopskyddsobjekt.

Referenser

Litsgård, F. (2020). *Handledning för fågelutredningar. En översikt över utredningsprocessen för fåglar vid tillståndsprövning av kraftledningar.* Calluna AB.

Naturvårdsverket. (2023). *Vägledning om elnätets påverkan på fåglar.*